

Bożena Szewczul

Obowiązek odpowiedniego przygotowania kandydatów przed przyjęciem do nowicjatu

---

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 48/3-4, 87-110

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BOŻENA SZEWCZUL

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

OBOWIĄZEK ODPOWIEDNIEGO PRZYGOTOWANIA KANDYDATÓW PRZED PRZYJĘCIEM DO NOWICJATU

Treść: Wprowadzenie – 1. Czas i miejsce przygotowania. – 2. Cel przygotowania. – 3. Podmioty biorące udział w przygotowaniu. – 3.1. Bóg.– 3.2. Władza kościelna. – 3.2.1. Przełożeni. – 3.2.2. Osoby odpowiedzialne za przygotowanie. – 3.3. Kandydaci. – 4. Wymagania stawiane kandydatom. – 4.1. Właściwa intencja. – 4.2. Dojrzałość ludzka. – 4.2.1. W dziedzinie płciowej. – 4.2.2. Właściwe relacje z rodziną. – 4.3. Dojrzałość chrześcijańska. – 4.4. – Zdrowie fizyczne i psychiczne. – 4.5. Zdolność do życia we wspólnocie. – 4.6. Odpowiedź kandydata. – Zakończenie.

Wprowadzenie

Życie Bogu poświęcone w instytutach zakonnych rozpoczyna się nowicjatem, jak wynika z treści kanonu 646 Kodeksu Prawa Kanonicznego Jana Pawła II¹. Nikt jednak – jak podaje kanon 597 § 2 – nie może być przyjęty do instytutu życia konsekrowanego bez odpowiedniego przygotowania². Z zestawienia treści obu kanonów

---

¹ Kan. 646 KPK/1983: „Nowicjat, którym rozpoczyna się życie w instytucie...”; Por. Sacra Congregatio pro Religiosis et Institutis Saecularibus, *Instructio de accommodata renovatione institutionis ad vitam religiosa ducendam «Renovationis causam»* (odtąd RC), 6.01.1969, AAS 61 (1969) 103-120, tekst polski, Kongregacja Zakonów i Instytutów Świeckich, *Instrukcja o odnowie formacji zakonnej*, w: *Życie konsekrowane w dokumentach Kościoła. Od Vaticanum II do Ripartire da Cristo* (red. K. Wójtowicz), Kraków 2003², s. 67-81, II, 13 I: „Życie zakonne zaczyna się od nowicjatu”; Y. S u g a w a r a, *La prima formazione e i responsabili negli istituti religiosi*, Quaderni di Diritto Ecclesiale 14 (2001) 8; S. R e c c h i, *Novità e tradizione nella vita consacrata. Riflessioni teologiche e prospettive giuridiche*, Milano 2004, s. 134.

² Kan. 597 /KPK 1983: „§ 1 Do instytutu życia konsekrowanego może być przyjęty każdy katolik, kierujący się właściwą intencją, posiadający przymioty wymagane prawem powszechnym i własnym instytutu, nie związany żadną przeszkodą. § 2. Nikt nie może być dopuszczony bez odpowiedniego przygotowania”.

wynika więc obowiązek uprzedniego przygotowania kandydatów przed wstąpieniem do nowicjatu. Czas ten bywa nazywany prenowicjatem, postulatem, aspiranturą lub próbą, chociaż w Kodeksie Prawa Kanonicznego określenia te nie występują³. Konieczność wprowadzenia przygotowania jest uzasadniona małą podatnością współczesnego świata na wpływy religii chrześcijańskiej oraz jego zeświecczeniem⁴.

Podobnie w Kodeksie Kanonów Kościołów Wschodnich wskazuje się na nieodzowność przygotowania do nowicjatu. Kanon 449 dotyczący mnasterów *sui iuris* wyraźnie podaje, że kandydat do życia mniszego przed rozpoczęciem nowicjatu powinien przebywać przez pewien czas w monasterze pod specjalną opieką doświadczonego zakonnika⁵. Z kolei kanon 518 postanawia, że kandydat przed wejściem do nowicjatu ma zostać odpowiednio przygotowany przez doświadczonego zakonnika⁶.

---

³ RC 10 II; PI 42; S. R e n d i n a, *La formazione dei religiosi: postulato, noviziato, studentato-iuniorato, formazione permante*, w: *Il nuovo diritto dei religiosi*, Roma 1984, s. 110; J. R. B a r, *Poradnik kanonicznego prawa zakonnego*, Warszawa 1986, s. 77; P M o l i n a r i, *La formazione nella vita religiosa. Commento all'istruzione «Renovationis causam»*, Milano 1969, s. 63.

Etap wstępny dla kandydata wchodzącego na drogę życia według rad ewangelicznych jest znany od czasów monastycyzmu, a jego ślady można spotkać już w najstarszych regułach zakonnych. Początkowo był to krótki okres określany mianem próby, której poddawano kandydata. W XVI wieku za czasów św. Ignacego Loyoli wymagano od kandydata także zdania egzaminu. Powoli okres ten wydłużano i stawał się on czasem przygotowania, wychowania i kształcenia, gdy np. zgłaszali się kandydaci przed osiągnięciem wieku wymaganego do przyjęcia do instytutu. Zaczęły powstawać aspirantaty, postulaty, seminaria niższe. Normy z 1901 r. wprowadziły obowiązek sześciomiesięcznego postulatu dla instytutów żeńskich i braci laików. Kodeks z 1917 r. przejął wcześniejsze dyrektywy dotyczące postulatu. Por. V. D e P a o l i s, *La vita consacrata nella chiesa*, Bologna 1992, s. 139-142.

⁴ RC 4. Sytuacja życia współczesnej młodzieży jest znana, stąd pomija się ją w tym artykule. Szerzej na ten temat: W. K i w i o r, *Etapy formacji zakonnej*, Formacja Zakonna 1 (1995) 75-77; M. D o r t e l - C l a u d o t, *Questioni odierne sull'ammisione dei candidati e sulla formazione dei membri degli istituti religiosi*, Vita Consacrata 25 (1989) 412-426; U. M a r c a t o, *La formazione dei giovani religiosi oggi: Aspetti e problemi della formazione umana*, Vita Consacrata 22 (1986) 314-322.

⁵ Kan. 449 KKKW: „Kandydat przed rozpoczęciem nowicjatu powinien przez czas określony w typikach przebywać w monasterze pod specjalną opieką doświadczonego zakonnika”.

⁶ Kan. 518 KKKW: „Przed przyjęciem do nowicjatu kandydat powinien być odpowiednio przygotowany pod specjalną opieką doświadczonego zakonnika w czasie i sposób określony statutami”.

Nietrudno zauważyć, że normy obu Kodeksów dotyczące nowicjatu są bardzo ogólne⁷, a przygotowanie przed wstąpieniem do instytutu zostało określone tylko jako *odpowiednie*⁸. Celem niniejszego studium będzie bardziej szczegółowe wyjaśnienie, na czym polega głównie w oparciu o instrukcję o odnowie formacji zakonnej *Renovationis causam* wydaną w 1969 roku⁹, Wskazania dotyczące formacji w instytutach zakonnych *Potissimum institutioni* z 1990 roku¹⁰ oraz literaturę związaną z podjętym zagadnieniem. Analiza problemu będzie się odnosiła do kondycji współczesnego pokolenia kandydatów zgłaszających się do instytutów zakonnych życia konsekrowanego. Mam nadzieję, że artykuł przyczyni się do lepszego zrozumienia wskazań Kościoła dotyczących *odpowiedniego* przygotowania kandydatów przed przyjęciem do nowicjatu, co może okazać się pożyteczne zarówno dla samych kandydatów, jak i instytutów, do których przez Boga są powoływani.

1. Czas i miejsce przygotowania

Kodeks Prawa Kanonicznego z 1917 roku ustanawiał dla kandydatek do zakonów o ślubach wieczystych i kandydatów na braci laików w zakonach męskich obowiązek odbywania postulatu trwającego przynajmniej sześć pełnych miesięcy przed przyjęciem do nowicjatu. W zakonach o ślubach czasowych konieczność postulatu i czas jego trwania miały normować konstytucje. Wyższy przełożony mógł przedłużyć czas trwania postulatu, nie dłużej jednak niż

---

⁷ J. Beyer, *Il diritto della vita consacrata*, Milano 1989, s. 145.

⁸ Prawodawca, zdając sobie sprawę z ogromnej liczby instytutów oraz odmienności ich patrymoniów (kan. 578), wyznaczył tylko normy fundamentalne, natomiast określenie dokładniejszych norm pozostawił prawu własnemu instytutów, mających prawo do słusznej autonomii (kan. 586). W tej perspektywie staje się zrozumiałe, dlaczego w obowiązującym KPK mówi się tylko o *odpowiednim* przygotowaniu bez dodatkowych specyfikacji. Por. V De P a o l i s, *La vita consacrata...*, s. 138; T. R i n c ó n - P é r e z, *De institutis vitae consecratae*, w: *Comentario exegético al código de derecho canonico* (obra coordinada y dirigida por A. Marzoa, J. Miras, R. Rodríguez-Ocaña) Pamplona 1996, t. 2, s. 1475.

⁹ Por. przypis 1.

¹⁰ Congregatio pro Institutis Vitae Consecratae et Societatibus Vitae Apostolicae, *Norme directivae de institutione in religiosis institutis*, (*Potissimum institutioni* (02.02.1990, AAS 82 (1990) 470-532, tekst polski w: *Życie konsekrowane w dokumentach Kościoła. Od Vaticanum II do Ripartire da Cristo* (red. K. Wójtowicz), Kraków 2003², s. 369-420, (odtąd PI).

o kolejne pół roku¹¹. Miejscem odbywania postulatów mógł być dom nowicjatu lub inny dom zakonny, którego wspólnota odznaczała się karnością życia, a kandydaci nosili skromne ubranie różne od szat nowicjuszy. Kończąc postulat powinni byli odbyć rekolekcje przynajmniej przez pełnych osiem dni i przystąpić do spowiedzi generalnej z dotychczasowego życia¹².

Ze względu na brak pojęcia „postulat” w KPK/1983 okres ten stracił charakter kanonicznego etapu formacji zakonnej, co nie przeszkadza jednak, aby w instytutach zakonnych był kontynuowany jako czas próby niekanonicznej dla kandydatów przed przyjęciem do nowicjatu i aby określano go nadal mianem postulatów¹³.

Obecnie szczegółowy sposób organizacji, charakter, czas i miejsce przygotowania do nowicjatu pozostawiono prawu własnemu poszczególnych instytutów¹⁴, jednak kilka istotnych zasad ogólnych podają wspomniane wyżej instrukcje o formacji zakonnej.

W żadnym z tych dokumentów nie został określony czas trwania przygotowania do nowicjatu, stwierdzono tylko, że można go bez obaw przedłużać. Nie powinien być zbyt krótki, ponieważ wówczas nie osiągnie celu, ani też zbyt długi – zwyczajnie nie może przekraczać dwóch lat. Jeśli przełożeni zdołali wyrobić sobie opinię na temat osoby kandydata i doszli do wniosku, że można z nim wiązać nadzieję, przyjęcie do nowicjatu nie może być niesłusznie odraczane¹⁵.

¹¹ Kan. 539/1917: „§1. In religionibus a votis perpetuis mulieres omnes et, si agatur de religione virorum, conversi, antequam ad novitiatum admittantur, postulatam ad sex saltem integros menses peragant; in religionibus vero a votis temporariis, ad necessitatem et tempus postulatam quod attinet, standum constitutionibus. § 2 Superior maior praescriptum postulatam tempus potest prorogare, non tamen ultra aliud semestre”; B. Van A c k e n, *Dottrina della religiosa*, Napoli 1940, s. 106-107.

¹² Kan. 540, 541 KPK/1917; L. S a b b a r e s e, *L'ammisione negli Istituti religiosi. Cenni storici, ricerca delle fonti e legislazione vigente*, Parma 1994, s. 81-85; A. T a b e r a, G. M. A n t o ñ a n a, G. E s c u d e r o, *Il diritto dei religiosi. Manuale teoretico pratico sui Stati di perfezione*, Roma 1961, 234-235.

¹³ Por. J. T o r r e s, *Il noviziato. Commento ai canoni 641-653*, Roma 1998-1999, s. 6; W. K i w i o r, *Etapy formacji zakonnej*, *Formacja Zakonna* 1 (1995) 81; V. De P a o l i s, *La vita consacrata...*, s. 140; T r i n c ó n – P é r e z, *La vida consacrada en la Iglesia latina. Estratuto teológico-canonico*, Pamplona 2001, s. 209; G. Z i r e l l i, *La formazione dei membri degli Istituti di vita consacrata*, *Monitor Ecclesiasticus* 110 (1985) 144.

¹⁴ RC 12 II; PI 42; S. A r d i t o, *Ammisione dei candidati e formazione dei membri*, w: *I religiosi e il novo Codice di Diritto Canonico*, Roma 1984, s. 162-163; S. R e c c h i, *Novità e tradizione nella vita consacrata. Riflessioni teologiche e prospettive giuridiche*, Milano 2004, s. 134; V. De P a o l i s, *La vita consacrata...*, s. 138.

¹⁵ RC 12 II; PI 43.

Miejscem przygotowania do nowicjatu – jak wynika z obu instrukcji – nie powinien być dom nowicjatu, a tym bardziej wspólnota nowicjuszy. Widać tu wyraźną różnicę w stosunku do KPK/1917, który dopuszczał odbywanie postulatatu w domu nowicjatu. Jednak doświadczenie pokazuje, że dla późniejszej formacji nie jest korzystne, aby postulanki i nowicjuszki mieszkały w tym samym domu, nawet jeżeli tworzą oddzielne grupy we wspólnocie z odmiennym programem dnia. Należy się bowiem obawiać, że wejście do nowicjatu straci dla nich swe znaczenie, a nowicjat będzie tylko zmianą pietra lub celi¹⁶.

Miejscem postulatatu może być wspólnota zakonna, jednak kandydat nie powinien uczestniczyć w jej życiu w sposób pełny, przygotowanie może też mieć charakter osobistych kontaktów kandydata z instytutem lub jego przedstawicielem. Jest to tzw. postulat rozproszony, który polega na tym, że wyznaczony zakonnik towarzyszy kandydatom przebywającym w ich własnych rodzinach, organizując co jakiś czas spotkania, dni skupienia wszystkich kandydatów danego regionu. Albo też wszyscy kandydaci przebywają w jednym domu przeznaczonym na ten cel, dzieląc z innymi zakonnikami czas modlitwy, apostolatu, a także relacje braterskie we wspólnocie. Trzeba jednak pamiętać, że żadna z wymienionych form przygotowania nie powinna stwarzać wrażenia, iż kandydaci są już członkami instytutu, a tym bardziej utwierdzać ich w takim przekonaniu¹⁷.

2. Cel przygotowania

Cel przygotowania przed nowicjatem trafnie wyjaśnia samo znaczenie wyrazów stosowanych na określenie tego etapu formacji. Termin „postulat” pochodzi od łacińskiego słowa *postulatus* i oznacza w ścisłym znaczeniu skargę sądową. Słowo to nawiązuje do takich wyrazów w języku łacińskim jak *postulatio*, oraz *postulatum* oznaczających żądanie, domaganie się czegoś, wyrażanie życzenia, pragnienie, prośbę, a także zgłaszanie wniosku. Natomiast

---

¹⁶ Por. M. D o r t e l - C l a u d o t, *Questioni odierne sull'ammissione dei candidati e sulla formazione dei membri degli istituti religiosi*, Vita Consacrata 25 (1989) 422-423.

¹⁷ RC 12 III; PI 44; S. R e n d i n a, *La formazione dei religiosi: postulato, noviziato, studentato-iuniorato, formazione permante*, w: Il nuovo diritto dei religiosi, Roma 1984, s. 113; J. M. A l d a y, *La formazione alla vita consacrata nel Magistero della Chiesa. Dal Concilio Vaticano II ad oggi*, Roma 1993, s. 243-244; L. I r i a r t e, *Dare un sostegno al cammino vocazionale*, Informations SCRIS 20/1 (1994) 104.

postulator to m.in. wnioskodawca, ten, kto wnosi prośbę. Z kolei *postulo*, *-are* określa prośbę, błaganie, żądanie, domaganie się czegoś, a także wnoszenie prośby podczas wyborów kościelnych wówczas, gdy ze strony kandydata zachodzi jakaś przeszkoda kanoniczna, tzn. wybierany nie jest wprawdzie niegodny, lecz niezdolny albo niestosowny pod względem prawnym, ponieważ nie ma jeszcze np. przepisanego wieku wymaganego do pełnienia danego urzędu¹⁸.

Podobnie termin „aspirantura” ma swoje źródło w łacińskich słowach *aspiratio* oraz *aspiro*, *-are*, gdzie oznacza m.in. pobożne westchnienia, natchnienie, dążenie do czegoś, ale też wspieranie kogoś, pobudzanie go, wpajanie pewnych zasad oraz bycie życzliwym¹⁹.

Z powyższego przeglądu pojęć można wnioskować, że przygotowanie przed nowicjatem jest dla kandydata czasem aspiracji do rozpoczęcia życia według rad ewangelicznych i wniesienia prośby o to do odpowiedniego przełożonego. Niekiedy jest to czas „dorastania” do osiągnięcia odpowiedniego wieku (według kan. 643 KPK/1983-17 lat), albo też „dorastania” pod względem charakteru czy też osiągania odpowiedniej dojrzałości. Natomiast dla osób odpowiedzialnych za kandydatów przygotowanie stanowi czas udzielania podopiecznym w duchu życzliwości różnorodnej pomocy, wspierania ich modlitwą i doświadczeniem oraz przekazywania odpowiedniej wiedzy.

Przedstawiony tutaj w sposób ogólny cel przygotowania przed nowicjatem dokładniej określają dokumenty kościelne dotyczące życia konsekrowanego. I tak instrukcja *Renovationis causam* w części II pt. *Normy szczegółowe* podaje, że jest nim zbadanie zdatności i powołania kandydata, sprawdzenie poziomu jego wiedzy religijnej i ustalenie ewentualnej potrzeby jej uzupełnienia oraz umożliwienie kandydatowi stopniowego przejścia od życia świeckiego do prowadzonego w nowicjacie²⁰. Czas postulatatu ma pomóc w wyjściu, wcale niełatwym, z ogółu wcześniejszych doświadczeń, informacji,

¹⁸ A. J u g a n, *Słownik kościelny łacińsko-polski*, Warszawa 1992, s. 521-522; J. S o n d e l, *Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków*, Kraków 1997, s. 765-766.

¹⁹ A. J u g a n, *Słownik kościelny łacińsko-polski*, Warszawa 1992, s. 55; J. S o n d e l, *Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków*, Kraków 1997, s. 84.

²⁰ RC 4; 11 I; S. B i s i g n i a n o, *Pastorale delle vocazioni e formazione alla vita religiosa*, Frascati 1980, s. 113.

aspiracji, rozczarowań i przyjęciu modelu życia inspirowanego zasadami Ewangelii²¹.

Innym ważnym celem próby wstępnej jest upewnienie się, czy kandydat osiągnął stopień dojrzałości ludzkiej i uczuciowej wystarczający do podjęcia obowiązków stanu zakonnego i czy będzie on potrafił czynić postępy w osiąganiu pełniejszej²². Obie wzmiankowane tu instrukcje zgodnie podkreślają, że większość trudności w kształceniu nowicjuszy wypływa z faktu, że w momencie przyjęcia do nowicjatu kandydaci nie posiadają minimum koniecznej dojrzałości²³. Stąd należałoby wnioskować, że główny akcent *odpowiedniego* przygotowania kandydatów do nowicjatu powinien być położony na pomoc w osiągnięciu przez nich odpowiedniego poziomu dojrzałości. Nie wymaga się oczywiście aby w momencie podejmowania decyzji o wstąpieniu do instytutu byli zdolni do wypełniania wszystkich obowiązków życia zakonnego, lecz by wykazywali do tego predyspozycje²⁴.

W kontekście celu przygotowania trzeba przypomnieć, że życie zakonne rozpoczyna się dopiero wstąpieniem kandydata do nowicjatu, od tego momentu można mówić o początku kształcenia czy formacji zakonnej²⁵. Natomiast czas przed nowicjatem nie powinien mieć charakteru formacji ściśle zakonnej. Podobny wniosek można wysnuć z instrukcji *Renovationis causam*, gdzie zostało wyraźnie powiedziane, iż właściwa formacja do życia zakonnego powinna objąć okres nowicjatu oraz lata czasowych zobowiązań²⁶. Dlatego też, mówiąc o *właściwej formacji do życia zakonnego* dokument nie wymienia postulat. Jest to istotne, ponieważ jeszcze nie tak dawno w większości instytutów zakonnych postulat rozumiano

---

²¹ L. I r i a r t e, *Dare un sostegno al cammino vocazionale*, Informationes SCRIS 20/1 (1994) 104.

²² RC 11 II; S. R e n d i n a, *La formazione dei religiosi: postulato, noviziato, studentato-juiorato, formazione permante*, w: *Il nuovo diritto dei religiosi*, Roma 1984, s. 111.

²³ RC 4; PI 42: „Większość trudności, jakie napotyka dziś formacja nowicjuszy, wypływa z faktu, że w momencie przyjęcia do nowicjatu brak im minimum koniecznej dojrzałości”.

²⁴ RC 4; PI 42; J. M. A l d a y, *La formazione alla vita consacrata nel Magistero della Chiesa. Dal Concilio Vaticano II ad oggi*, Roma 1993, s. 242.

²⁵ Por. tytuł: *De novitiatu et novitiorum institutione*, art. 2, rozdz. III, tytuł II, sekcja I cz. III, księgi II KPK/1983; V. D e P a o l i s, *La vita consacrata...*, s. 266-267.

²⁶ RC 4: „Właściwa formacja do życia zakonnego powinna być w naszych czasach stopniowa i dłuższa; powinna ona objąć tak okres nowicjatu, jak i lata czasowych zobowiązań”.

jako część nowicjatu i etap formacji typowo zakonnej. Sprzyjało temu ustawodawstwo Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1917 roku pozwalające na odbywanie postulatu w domu nowicjatu. W rzeczywistości życie postulantek przypominało formację nowicjuszek, z tą jedynie różnicą, że pierwsze nie nosiły jeszcze stroju nowicjuszek i osobą odpowiedzialną za ich formację, nie była mistrzyni nowicjatu. W praktyce postulat stanowił przedłużenie nowicjatu o około 6 miesięcy. W związku z tym pojawiła się konieczność wprowadzenia prepostulatu, który pozwalałby prepostulantkom na kontakt z życiem i apostolatem instytutu widzianym inaczej niż przez pryzmat nowicjatu. Dlatego zakładano, że powinien on odbywać się w domu, gdzie w pełni przejawia się życie apostołskie instytutu. Dzięki temu aspirantki rozpoczynałyby postulat, znając już w znacznej mierze życie, które będą prowadziły jako profeski, a z drugiej strony przełożeni mogliby w czasie prepostulatu łatwiej ocenić, czy rzeczywiście posiadają przymioty wymagane do podjęcia życia zakonnego²⁷.

Wydaje się, że jeszcze dziś w wielu instytutach odczuwa się wpływ prawodawstwa Pio-Benedyktyńskiego polegający na tym, że postulat nie jest traktowany jako okres przygotowania do życia zakonnego i uzupełniania braków kandydatów, lecz jako czas oceny, czy odznaczają się przymiotami właściwymi już dla zakonników, lub stwierdzenia ich poważnych braków w tychże cnotach²⁸. A przecież obie instrukcje wyraźnie wskazują, że postulat jest czasem przygotowania różnym od nowicjatu i aby ułatwić to rozróżnienie, zaleca się, by przygotowanie do postulatu nie odbywało się w domu nowicjatu²⁹, nie powinno bowiem dotyczyć życia zakonnego jako takiego, lecz dojrzałości ludzkiej i chrześcijańskiej kandy-

---

²⁷ Nuovi orientamenti della S. Congregazione dei Religiosi sull'«aggiornamento» del postulato e del noviziato” z podpisem Mons. P. Philippe, CpR 46 (1967) 408. W niektórych instytutach postulat oraz nowicjat poprzedza próba wstępna zwana np. kandydaturą – por. Konstytucje i Dyrektorium Zgromadzenia Sióstr Wynagrodzicielek Najświętszego Oblicza, Warszawa 1990, s. 69-71, 159.

²⁸ Por. Sacra Congregatio de Religiosis, *Nuovi orientamenti della Sacra Congregazione dei Religiosi sull'aggiornamento del postulato e noviziato*, 7.03. 1967, LE III, coll. 5122; W. K i w i o r, *Etapy formacji zakonnej*, *Formacja Zakonna* 1 (1995) 81-82

²⁹ P. M o l i n a r i, *La formazione nella vita religiosa. Commento all'istruzione «Renovatio-nis causam»*, Milano 1969, s. 69; A. T a b e r a, G. M. A n t o ñ a n a, G. E s c u d e r o, *Il diritto dei religiosi. Manuale teoretico pratico su gli Stati di perfezione*, Roma 1961, s. 235; J. B e y e r, *Verso un nuovo diritto degli istituti di vita consacrata*, Milano 1976, s. 66-68.

datów, koniecznych do pogłębiania w czasie nowicjatu powołania do życia zakonnego³⁰.

Postulat to także czas troski formatorów o przekazanie kandydatom informacji, dzięki którym będą mogli poznać formę życia, którą chcą podjąć jako realizację powołania Bożego. Kandydaci do życia zakonnego najczęściej nie wiedzą, że w Kościele istnieją różnorodne formy życia konsekrowanego, takie jak np. instytuty świeckie, stowarzyszenia życia apostołskiego, stan dziewic, wdów czy wdowców oraz życie eremickie³¹, nie zawsze też mają rozeznanie, która forma życia bardziej ich pociąga³². Stąd postulat powinien mieć charakter nie tyle formacyjny co informacyjny. Obowiązek dostarczenia kandydatom właściwych wiadomości ciąży zarówno na formatorach odpowiedzialnych za czas postulatu, jak i na całej wspólnotie, nie należy bowiem oczekiwać, że informacja przyjdzie automatycznie, dzięki samej obecności kandydatów we wspólnotach zakonnych. Jest to obowiązek, który kosztuje ponieważ wymaga uwagi, zaangażowania i trudu.

3. Podmioty biorące udział w przygotowaniu

Podstawowe podmioty, które uczestniczą w przygotowaniu kandydatów przed wstąpieniem do instytutu życia konsekrowanego, są trzy: Bóg, Kościół i kandydat³³.

3.1. Bóg

W kanonie 574 § 2 KPK/1983 podaje się, że to Bóg powołuje w specjalny sposób niektórych wiernych do stanu życia konsekrowanego³⁴,

---

³⁰ V. De Paolis, *La vita consacrata...*, s. 151; M. Dorteł-Claudot, *Questioni odierne sull'ammisione dei candidati e sulla formazione dei membri degli istituti religiosi*, *Vita Consacrata* 25 (1989) 422.

³¹ KPK/1983 wymienia następujące formy życia konsekrowanego: instytuty zakonne (kan. 607), instytuty świeckie (kan. 710), stowarzyszenia życia apostołskiego (kan. 731) oraz życie pustelnicze (kan. 603) i (kan. 604). W adhortacji apostołskiej *Vita consecrata* wspomina się dodatkowo o konsekracji wdów i wdowców (n. 7); E. Bianchi, *Formazione umana e cristiana nella vita religiosa*, *Consacrazione e Servizio* 51/7-8 (2002) 57; PI 43.

³² E. Bianchi, *Formazione umana e cristiana nella vita religiosa*, *Consacrazione e Servizio* 51/7-8 (2002) 57.

³³ R. Bernini, *La vita consacrata. Principi fondamentali di Teologia e di Spiritualità*, Roma 1993⁴, s. 161.

³⁴ Kan. 574 § 2 KPK/1983: „Do tego stanu życia niektórzy wierni są specjalnie przez Boga powoływani, ażeby w życiu Kościoła korzystali ze szczególnego daru oraz, zgodnie z celem i duchem instytutu, pomagali w Jego zbawczej misji”.

a myśl ta jest wyraźnie widoczna także w dokumentach *Vaticanium II*³⁵.

Papież Pius XII w konstytucji apostolskiej *Sedes sapientiae* wyróżnia w powołaniu kapłańskim i zakonnym dwa elementy: boski i kościelny. Gdyby zabrakło pierwszego z nich, nie byłoby fundamentu, na którym spoczywa cała budowla. Papież dodaje, że Bóg, powołując daną osobę, porusza ją i wspiera swoją łaską, uzdalniając do udzielenia pozytywnej odpowiedzi³⁶. Dzięki Jego łasce wierni pod natchnieniem Ducha Świętego zdolni są do dokładniejszego naśladowania Chrystusa i całkowitego poświęcenia Mu swego życia³⁷. Kandydaci zgłaszający się do instytutów życia konsekrowanego stają się adresatami powołania, pragną przyjąć to zaproszenie Chrystusa w wolności i Go naśladować³⁸.

W literaturze dotyczącej wymagań stawianych kandydatom przyjmowanym do instytutów wspomina się często o powołaniu w znaczeniu prawnym i teologicznym. Powołanie w pierwszym znaczeniu polega na spełnianiu wymogów przepisanych prawem powszechnym i własnym instytutu. Większość wymagań łatwo daje się zweryfikować – należy do nich np. ukończenie 17 roku życia, stan wolny kandydata, jego przynależność do Kościoła katolickiego, niebycie członkiem innego instytutu życia konsekrowanego czy stowarzyszenia życia apostolskiego i niezatajenie tej przynależności³⁹. Trudniej natomiast ocenić zdrowie kandydata, szczególnie to psychiczne, dojrzałość, odpowiedni charakter i intencje jakimi kieruje się przy podejmowaniu decyzji o wstąpieniu do instytutu, oraz wolność podjęcia tejsze decyzji⁴⁰.

³⁵ *Konstytucja dogmatyczna o Kościele «Lumen gentium»* (odtąd: LG), w: Sobór Watykański II, konstytucje, dekry, deklaracje. Tekst polski. Nowe tłumaczenie, Poznań 2002, s. 104-166, nr 42, 43; *Dekret o przystosowanej do współczesności odnowie życia zakonnego «Perfectae caritatis»* (odtąd: PC), w: Sobór Watykański II, konstytucje, dekry, deklaracje. Tekst polski. Nowe tłumaczenie, Poznań 2002, s. 264-275, nr 1.

³⁶ P i u s XII, Constitutio Apostolica «*Sedes sapientiae*», 31.05.1956, AAS 48 (1956) 354-365, w: *Enchiridion della Vita Consacrata. Dalle Decretali al rinnovamento post-conciliare (385-2000)*, Bologna 2001, s. 1528-1546, II.

³⁷ Kan. 573 § 1 KPK/1983; P. M o l i n a r i, *Le tappe iniziali della formazione. I. Il tempo che precede l'ingresso in noviziato*, Vita Consacrata 18 (1982) 313,319.

³⁸ S. R e c c h i, *La prima formazione nella vita consacrata: orientamenti fondamentali*, Vita Consacrata 25 (1989) 37.

³⁹ Kan. 597 §1; 642, 643 KPK/1983. Informacje te można uzyskać z adnotacji w księgach parafii kandydata.

⁴⁰ Kan. 597 §1; 642, 643 KPK/1983; G. A c c o r n e r o, *Ammissione, professione religiosa, formazione*, Consacrazione e Servizio 32/8-9 (1983) 40-41.

Znacznie trudniejsze zarówno dla samego kandydata, jak i przełożonych – jest stwierdzenie powołania w znaczeniu teologicznym, chociaż to właśnie ono stanowi podstawę powołania prawnego. Bez powołania Bożego nie można wstąpić do instytutu zakonnego i w nim wytrwać⁴¹, co podkreśla instrukcja *Renovationis causam* stwierdzając, że kandydat tylko wtedy może rozpocząć nowicjat, gdy posiada świadomość powołania Bożego oraz jest zdolny w sposób wolny odpowiedzieć na to powołanie⁴². Czas postulatu służy sprawdzeniu, czy rzeczywiście posiada on powołanie w znaczeniu prawnym i teologicznym, a stwierdzenie braku wymaganych przymiotów jest wyraźnym znakiem braku powołania do życia konsekrowanego lub do życia w danym instytucie⁴³.

O prawdziwym przygotowaniu do nowicjatu można mówić tylko po dokonaniu wyboru własnego powołania⁴⁴.

3.2. Władza kościelna

Ponieważ życie konsekrowane jest darem Chrystusa udzielonym Kościołowi, dlatego też władza kościelna strzeże tego daru, posiada prawo interpretacji rad ewangelicznych, zatwierdzania nowych form życia konsekrowanego, a także stawiania wymagań koniecznych do podjęcia jednej z form tego rodzaju poświęcenia życia Bogu⁴⁵.

3.2.1. Przełożeni

Wyżsi przełożeni w imieniu Kościoła przyjmują kandydatów do nowicjatu oraz dopuszczają ich do pierwszej i wieczystej profesji, przy czym – jeśli prawo własne tak postanawia – mogą potrzebować na to zgody swej rady⁴⁶.

Przełożeni ponoszą odpowiedzialność za losy kandydatów. Dlatego też – nawet powodowani troską o to, aby nie utracić osób potrzebnych do kontynuacji dzieł apostołatu – nie powinni przyjmować do nowicjatu lub dopuszczać do ślubów kandydatów bez wystarczającego rozpoznania ich zdadności. W razie zaniedbania tej spr-

---

⁴¹ J. R. Bar, J. K a ł o w s k i, *Prawo o instytutach życia zakonnego*, Warszawa 1985, s. 95.

⁴² RC 4.

⁴³ V. De P a o l i s, *La vita consacrata...*, s. 137.

⁴⁴ S. B i s i g n i a n o, *Pastorale delle vocazioni e formazione alla vita religiosa*, Frascati 1980, s. 115.

⁴⁵ LG 44; PC 1; kan. 575, 590, 605 KPK/1983.

⁴⁶ Kan. 641, 643, 656, 658 KPK/1983.

wy przygotowują nie tylko zakonników konfliktowych, ale tworzą również klimat, w którym inni zdadni i zdecydowani na podjęcie rad ewangelicznych w danym instytucie zaczynają się wahać. Może się zdarzyć, że jedna taka osoba w środowisku nowicjuszy czy neoprofesoów pociągnie do odejścia z instytutu całą grupę⁴⁷. Takie sytuacje szkodzą intensywności życia w nowicjacie i mogą uczynić krzywdę kandydatom odznaczającym się prawdziwym powołaniem⁴⁸.

Odpowiedzialność przełożonych za kandydatów polega również na powierzeniu przygotowania do przyjęcia do nowicjatu właściwym osobom, bo przecież na nich spoczywa cały ciężar rozeznania powołania.

3.2.2. Osoby odpowiedzialne za przygotowanie

Według KPK/1917 kandydaci do zakonu w trakcie odbywania postulatu mieli pozostawać pod szczególną opieką wypróbowanego zakonnika⁴⁹. To samo nakazują wszystkie dokumenty dotyczące formacji kandydatów przed wstąpieniem do nowicjatu.

I tak w instrukcjach *Renovationis cusam* oraz *Potissimum institutioni* poleca się przełożonemu, aby wyznaczył jednego lub kilku zakonników⁵⁰, którzy posiadają kwalifikacje do sprawowania opieki nad kandydatami i umiejętnej oceny autentyczności ich powołania. Osoby te powinny czynnie współpracować z mistrzami i mistrzyniami nowicjatów⁵¹. Podobnie Kodeks Kanonów Kościołów Wschod-

⁴⁷ RC II, 14; L. R a v a s i, *Verso un «nuovo» noviziato?*, Vita Religiosa 5 (1969) 241; L. I r i a r t e, *Dare un sostegno al cammino vocazionale*, Informationes SCRIS 20/1 (1994) 98-99.

⁴⁸ P. M o l i n a r i, *Le tappe iniziali della formazione. I. Il tempo che procede l'ingresso in noviziato*, Vita Consacrata 18 (1982) 320-321; P. M o l i n a r i, *La formazione nella vita religiosa. Commento all'istruzione «Renovationis causam»*, Milano 1969, s. 65.

⁴⁹ Kan. 540 §1 KPK/1917; RC 4; PI 44; G. A c c o r n e r o, *La formazione alla vita religiosa negli istituti femminili di voti semplici secondo la legislazione postconciliare*. Estratto di tesi di dottorato. Università Pontificia Salesiana, Roma 1980, s. 106.

⁵⁰ Kodeks z 1917 r. w kan. 540 przepisował odbywanie postulatu pod okiem jednego wypróbowanego zakonnika, ponieważ postulanci byli zgrupowani w jednym domu zakonnym. Natomiast obie instrukcje mówią o osobach odpowiedzialnych za postulat, ponieważ kandydaci mogą odbywać przygotowanie przed nowicjatem w różnych miejscach, stąd konieczność większej liczby osób odpowiedzialnych. Por. P. M o l i n a r i, *La formazione nella vita religiosa. Commento all'istruzione «Renovationis causam»*, Milano 1969, s. 71.

⁵¹ PI 44; J. B o n f i l s, *Istruzione (Potissimum institutioni) direttive per la formazione negli istituti religiosi*, w: AA. VV., *La formazione dei religiosi verso il futuro della Chiesa e dalla societ* (, Roma 1991, s. 131-146.

nich potwierdza konieczność odbycia przygotowania do nowicjatu pod kierunkiem doświadczonego zakonnika⁵².

Od osób sprawujących opiekę nad kandydatami wymaga się przede wszystkim doświadczenia w poszukiwaniu Boga, dzięki czemu będą mogli umiejętnie towarzyszyć innym w poszukiwaniu Boga i rozeznawaniu powołania⁵³. Powinni oni przede wszystkim dobrze znać duchową spuściznę Założyciela, która stała się dziedzictwem instytutu, czyli powinni odznaczać się znajomością celu, ducha, natury, charakteru oraz zdrowych tradycji swego instytutu i w nich odnajdywać własną tożsamość zakonną⁵⁴, ponieważ źródła owej tożsamości będą musieli wskazywać kandydatom⁵⁵.

W związku z tym, że współcześni kandydaci są bardzo zróżnicowani, wymagają bardziej indywidualnego podejścia do ich konkretnej sytuacji ludzkiej, duchowej i kulturowej. Dlatego też osoby odpowiedzialne za przygotowanie powinny rozeznawać powołanie podopiecznych w sposób roztropny, bez pokusy zwiększania liczby członków instytutu lub polepszenia wydajności apostołatu. Weryfikacja prawdziwości powołania i szczerości intencji kandydatów powinna następować wyłącz-

⁵² Kan. 449, 518 KKKW.

⁵³ J o a n n e s P a u l u s II, *Adhortatio apostolica post-synodalis, «Vita consecrata»*, 25.03.1996, AAS 88 (1996) 377-486, 19, tekst polski: J a n P a w e ł II, *Posynodalna adhortacja apostołska «Vita consecrata»* (odtąd: Vcon), Warszawa-Ząbki 1996, n. 66: „Bóg Ojciec, objawiający się przez nieustanny dar Chrystusa i Ducha Świętego, jest pierwszym i najdoskonalszym Wychowawcą tych, którzy się Mu poświęcają. Jednakże posługuje się w tym dziele pośrednictwem ludzi, stawiając u boku tych, których powołuje, starszych braci i siostry. Formacja jest zatem uczestnictwem w dziele Ojca, który za pośrednictwem Ducha kształtuje w sercach młodych mężczyzn i kobiet myśli i uczucia Syna. Dlatego formatorzy i formatorki muszą być osobami doświadczonymi w poszukiwaniu Boga, aby mogły także innym towarzyszyć na tej drodze”; Pina del C o r e, *Quale formazione per le giovani di oggi?* Consacrazione e Servizio 51/7-8 (2002) 98.

⁵⁴ Kan. 578 KPK/1983; Kongregacja Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Instrukcja o współpracy międzyzakonnej w dziedzinie formacji «Attena alle condizioni»* 08.12.1998, tekst polski w: *Życie konsekrowane w dokumentach Kościoła. Od Vaticanum II do Ripartire da Cristo* (red. K. Wójtowicz), Kraków 2003², s. 697-723, n. 24 (odtąd: AC); S. B i s i g n i a n o, *Pastorale delle vocazioni e formazione alla vita religiosa*, Frascati 1980, s. 121.

⁵⁵ Kongregacja Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Rozpocząć na nowo od Chrystusa: odnowione zaangażowanie życia konsekrowanego w trzecim tysiącleciu* (odtąd: RNCH), Poznań 2002, n. 17: „Towarzysząc w rozeznawaniu powołania, będą one [osoby konsekrowane] spowodowane do ukazywania źródła ich tożsamości. Przekazywanie swojego doświadczenia życiowego jest zawsze przypomnieniem i ponownym ujrzaniem tego światła, które prowadziło do odkrycia własnego powołania”.

nie w świetle wiary, z uwzględnieniem przeciwwskazań. Obecny często niepokój spowodowany małą liczbą powołań bywa złym doradcą⁵⁶.

Zakonnicy odpowiedzialni za kandydatów do nowicjatu powinni łączyć mądrość duchową z wiedzą⁵⁷. Podstawową metodą stosowaną przez nich jest odbywana często rozmowa osobista z kandydatami ponieważ samo przekazywanie informacji nie jest skuteczne. Osoba odpowiedzialna za przygotowanie musi umieć słuchać, ale też nie będzie miała czego słuchać bez darzenia jej zaufaniem. Zaufanie zaś jest owocem miłości rozumianej nie tylko jako wykonywanie pewnych czynności z miłością, lecz także bycie miłością, która jest cierpliwa, łaskawa,... nie szuka swego...⁵⁸.

Osoby towarzyszące kandydatom muszą również w duchu pokory wyzbyć się pokusy kształtowania młodych ludzi na podobnych sobie aby pozwolić im na indywidualny rozwój⁵⁹.

One same powinny także przejść odpowiednią formację, co pomoże im kompetentnie towarzyszyć podopiecznym w czasie postulatu. Kształcenie rzetelnych formatorów jest bardzo potrzebne, a ich posługa formacyjna bywa nazywana rzeczywistym „urzędem kościelnym” oraz „sztuką sztuk”⁶⁰.

3.3. Kandydaci

Kandydaci przychodzący obecnie do instytutów życia konsekrowanego są bardzo zróżnicowani pod względem dojrzałości, doświadczenia modlitwy i słuchania Słowa Bożego. Część z nich to osoby bardzo niedojrzałe, dopiero nawrócone, bez wystarczającego rozpoznania powołania do życia konsekrowanego, z pewnymi brakami w zakresie wychowania ludzkiego i chrześcijańskiego⁶¹.

---

⁵⁶ RNCH 18; E. B i a n c h i, *Formazione umana e cristiana nella vita religiosa*, Consacrazione e Servizio 51/7-8 (2002) 62.

⁵⁷ Vcon. 66; AC 24-25.

⁵⁸ 1 Kor 13, 4-7; Vcon. 66; PI 44. S. B i s i g n i a n o, *Pastorale delle vocazioni e formazione alla vita religiosa*, Frascati 1980, s. 120; P. M o l i n a r i, *Le tappe iniziali della formazione. I. Il tempo che precede l'ingresso in noviziato*, Vita Consacrata 18 (1982) 322.

⁵⁹ Pina del C o r e, *Quale formazione per le giovani di oggi?*, Consacrazione e Servizio 51/7-8 (2002) 98-99.

⁶⁰ Vcon. 66; AC 24-25.

⁶¹ B. G o y a, *Formazione integrale alla vita consacrata alla luce della esortazione post-sinodale*, Bologna 1997, s. 195; M. D o r t e l - C l a u d o t, *Questioni odierne sull'ammissione dei candidati e sulla formazione dei membri degli istituti religiosi*, Vita Consacrata 25 (1989) 413-414.

4. Wymagania stawiane kandydatom

Mając na względzie znaczenie i cel postulatów, można wskazać ogólne wymagania kierowane pod adresem osób zgłaszających się do instytutu. Stawianie wymagań sprzyja poznaniu kandydatów, a to z kolei ułatwia weryfikację i rozpoznanie autentyczności ich powołania.

4.1. Właściwa intencja

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na intencję, z jaką kandydat przychodzi do instytutu. Musi ona być właściwa, gdyż tylko taka świadczy o istnieniu powołania i stanowi jego oznakę. Tylko ten kandydat kieruje się właściwą intencją, który czuje się powołany przez Boga do danego instytutu życia konsekrowanego i zamierza na to wołanie odpowiedzieć. Poruszony nadprzyrodzonymi motywami oraz powodowany pragnieniem wypełnienia woli Boga, pragnie on realizować cel instytutu w świętości życia⁶². Prawdziwe motywy powołania nie są czysto naturalne, lecz wypływają z Ewangelii. Należą do nich: poszukiwanie środków bardziej skutecznych w osiągnięciu świętości życia, troska o chwałę Bożą, chęć poświęcenia się bliźnim oraz dziełom apostołatu, pragnienie życia modlitwy i ofiary⁶³. Niewłaściwe intencje, wynikające najczęściej z niedojrzałości kandydata zostaną omówione w dalszej części artykułu.

4.2. Dojrzałość ludzka

O ile instrukcje dotyczące formacji zakonnej wyraźnie wskazują, że bardzo istotną rzeczą jest posiadanie przez kandydatów wstępujących do nowicjatu koniecznej dojrzałości. Myśl ta powtarza się jak refren w obu instrukcjach, chociaż wydanie ich dzieli okres dwudziestu lat⁶⁴. Dojrzałość ludzka, czyli ukształtowanie pełnego człowieczeństwa, jest podstawą późniejszej formacji chrześcijańskiej i zakonnej. Jeżeli nie ma dojrzałego człowieka, to nie może też być osoby konsekrowanej⁶⁵. Tylko kandydaci odznaczający się

---

⁶² V. De P a o l i s, *La vita consacrata...*, s. 137.

⁶³ L. I r i a r t e, *Dare un sostegno al cammino vocazionale*, *Informationes SCRIS* 20/1 (1994) 9102-103.

⁶⁴ RC 4; PI 42: „Większość trudności, jakie napotyka dziś formacja nowicjuszy, wypływa z faktu, że w momencie przyjęcia do nowicjatu brak im minimum koniecznej dojrzałości”.

⁶⁵ Kan. 244; 652 § 2 KPK/1983.

dojrzałością ludzką i duchową zdolni są do właściwego rozeznania swego powołania, pójścia za jego głosem oraz podjęcia przyszłych zobowiązań wynikających z wejścia na drogę rad ewangelicznych⁶⁶.

Formacja ludzka jest długa – właściwie trwa przez całe życie i ma na celu odtworzenie w osobie konsekrowanej pełnego człowieczeństwa istniejącego w Jezusie Chrystusie. Jednak już kandydaci powinni odznaczać się takimi przymiotami jak: umiłowanie prawdy, prawość, rzetelność, wewnętrzna wolność, szacunek wobec każdej osoby, poczucie sprawiedliwości, wierność danemu słowu, współczucie, wrażliwość na cierpiących, konsekwentne postępowanie, jednoznaczność słów i czynów, zrównoważony sąd i postępowanie, zdolność do utrzymywania więzi z innymi, uprzejmość, gościnność, pogoda ducha, szczerość w słowach i intencjach, roztropność, dyskrekcja, wielkoduszność, gotowość do zrozumienia, przebaczenia i pocieszenia, a także umiejętność porozumiewania się, w tym przypadku przede wszystkim z innymi członkami wspólnoty⁶⁷.

W czasie przygotowania osoby odpowiedzialne powinny rozmawiając z kandydatami poruszać powyższe zagadnienia i w przypadku stwierdzenia pewnych braków sugerować kandydatom włożenie wysiłku w kształtowanie danej cechy charakteru. We współczesnej literaturze zwraca się uwagę przede wszystkim na konieczność osiągnięcia przez kandydatów do instytutów zakonnych dojrzałości w dziedzinie płciowej oraz w relacjach z rodziną.

4.2.1. W dziedzinie płciowej

Dojrzałość ludzka obejmuje pewną równowagę uczuć, integrację osobowości oraz właściwe rozumienie płciowości i przyjaźni⁶⁸. Równowaga w dziedzinie płciowej przejawia się w konkretnych relacjach między mężczyzną i kobietą⁶⁹, stąd też już w postulacie konieczne jest ustalenie czy kandydat odznacza się zdolnością życia w celibacie. Obecnie często zapomina się, że predyspozycje do ży-

---

⁶⁶ RC 4.

⁶⁷ II Polski Synod Plenarny, *Kapłaństwo i życie konsekrowane jako wspólnota życia i posługi z Chrystusem*, w: II Polski Synod Plenarny (1991-1999), Poznań 2001, s. 159-188, nr 59.

⁶⁸ RC 43; Vcon. 71; II Polski Synod Plenarny, *Kapłaństwo i życie konsekrowane jako wspólnota życia i posługi z Chrystusem*, w: II Polski Synod Plenarny (1991-1999), Poznań 2001, s. 159-188, nr 106.

⁶⁹ RC 4; II. 11. II; PI 43 L. I r i a r t e, *Dare un sostegno al cammino vocazionale*, *Informations SCRIS* 20/1 (1994) 102.

cia w celibacie według Nowego Testamentu są darem, charyzmatem i nie każdy go otrzymuje⁷⁰. Kandydaci, którzy nie otrzymali owego daru, nie mogą być zachęceni do życia w celibacie, nawet jeżeli mają takie pragnienie. Należy rozpoznać, czy odznaczają się oni pragnieniem naśladowania Chrystusa w życiu nadzwyczaj gorliwym bez konieczności podejmowania ewangelicznej rady czystości, czy też pragnieniem naśladowania Pana w celibacie. Są to dwa odmienne powołania, które łączy myląca często gorliwość⁷¹.

4.2.2. Relacje z rodziną

W Nowym Testamencie pójście za Chrystusem wiąże się zawsze z rzeczywistym opuszczeniem domu, rodziny oraz wszystkich osób bliskich⁷². Należy kandydatom zwrócić uwagę na prawidłowość relacji z członkami rodziny, ponieważ obecnie obserwuje się w kulturze europejskiej tendencję do wydłużania okresu dzieciństwa, a tym samym zależności od rodziców. Młodzi ludzie bardzo często wchodzi w związki małżeńskie, wstępują do instytucji życia konsekrowanego, a mimo to nadal nie potrafią opuścić domu rodzinnego. Czy wobec tego na pewno są dorosłymi ludźmi? Gdzie przebiega granica między dojrzałością i niedojrzałością?

W związku z powszechnością opisanego typu kultury należy przypominać kandydatom, że relacje z bliskimi winny zostać podporządkowane prymatowi miłości do Chrystusa. Obejmuje to również naśladowanie Chrystusa w celibacie i zrozumienie powołania zakonnego w wymiarze samotności, której nie można i nie powinno się negować⁷³. Bez uświadomienia kandydatom tej kwestii wielu z nich mogłoby pojmować życie zakonne jako swego rodzaju wolontariat, działanie nacechowane braterstwem, wzmocnionym do-

---

⁷⁰ Mt 19, 10-12: „Rzekli Mu uczniowie: Jeśli tak ma się sprawa człowieka z żoną, to nie warto się żenić. Lecz On im odpowiedział: Nie wszyscy to pojmują, lecz tylko ci, którym to jest dane. Bo są niezdatni do małżeństwa, którzy z łona matki takimi się urodzili; i są niezdatni do małżeństwa, których ludzie takimi uczynili; a są i tacy bezzenni, którzy dla królestwa niebieskiego sami zostali bezzenni. Kto może pojąć, niech pojmuje!”.

⁷¹ E. B i a n c h i, *Formazione umana e cristiana nella vita religiosa*, Consacrazione e Servizio 51/7-8 (2002) 60.

⁷² Mt 19, 27-29: „Wtedy Piotr rzekł do Niego: Oto my opuściliśmy wszystko i poszliśmy za Tobą, cóż więc otrzymamy?... I każdy, kto dla mego imienia opuści dom, braci lub siostry, ojca lub matkę, dzieci lub pole, stokroć tyle otrzyma i życie wieczne odziedziczy.

⁷³ Obserwując życie wspólne można dojść do wniosku, że także na późniejszych etapach formacji, nie wyłączając permanentnej, również powinno się przypominać o tak ważnej zasadzie życia zakonnego, jaką jest opuszczeniu domu rodzinnego oraz bliskich.

datkowo więzami wynikającymi z obowiązku życia wspólnego w instytutach zakonnych⁷⁴. Brak oderwania się od rodziny powoduje, że można spotkać zakonników w wieku 60-65 lat, którzy opuszczają wspólnotę zakonną i często wracają do domu, ponieważ tak naprawdę nigdy z niego nie wyszli⁷⁵.

Innym niebezpieczeństwem dla instytutu może być traktowanie przez kandydatów wspólnoty zakonnej jako pewnego etapu w wolnym wychodzeniu z rodziny i osiągnięciu samodzielności⁷⁶.

Niedojrzałość kandydatów w relacji do rodziny przejawia się także w poszukiwaniu przez nich we wspólnocie zakonnej poczucia bezpieczeństwa. Jeszcze nie tak dawno zdarzało się wstępowanie do instytutu zakonnego, ponieważ zapewniał on wyżywienie, lepsze warunki życia, wykształcenie. Obecnie bywa traktowany również jako miejsce opieki, gdzie można ukryć własne słabości fizyczne i psychiczne. Taka błędna ocena dotyczy szczególnie klasztorów klauzurowych. Przyjęcie do instytutu kategorii myślących podobnie kandydatów może uczynić w krótkim czasie życie wspólne niemożliwym⁷⁷.

Reasumując powyższe rozważania trzeba stwierdzić, że kandydaci do instytutów zakonnych powinni zdawać sobie sprawę z tego, że opuścili dom, ziemię, rodzinę, przyjaciół, zawód. W postulacie to, co zostawili, powinno objawić się im jako twarda rzeczywistość, prawdziwe ogołocenie, utrata, w przeciwnym razie trzeba uznać, że kandydat nie zna realnego życia i egzystował dotychczas w świecie wymyślonym⁷⁸.

---

⁷⁴ E. B i a n c h i, *Formazione umana e cristiana nella vita religiosa*, Consacrazione e Servizio 51/7-8 (2002) 58-59; Pina del C o r e, *Quale formazione per le giovani di oggi?* Consacrazione e Servizio 51/7-8 (2002) 97; L. I r i a r t e, *Dare un sostegno al cammino vocazionale*, Informations SCRIS 20/1 (1994) 100.

⁷⁵ E. B i a n c h i, *Formazione umana e cristiana nella vita religiosa*, Consacrazione e Servizio 51/7-8 (2002) 59.

⁷⁶ E. B i a n c h i, *Formazione umana e cristiana nella vita religiosa*, Consacrazione e Servizio 51/7-8 (2002) 59; L. I r i a r t e, *Dare un sostegno al cammino vocazionale*, Informations SCRIS 20/1 (1994) 97; R. C h a m p o u x, *Nuove prospettive nella formazione religiosa. Una integrazione della spiritualità e della psicologia del profondo*, La Civiltà Cattolica, 1976, vol. III, s. 145.

⁷⁷ E. B i a n c h i, *Formazione umana e cristiana nella vita religiosa*, Consacrazione e Servizio 51/7-8 (2002) 59-60.

⁷⁸ E. B i a n c h i, *Formazione umana e cristiana nella vita religiosa*, Consacrazione e Servizio 51/7-8 (2002) 61-62; P. M o l i n a r i, *Le tappe iniziali della formazione. I. Il tempo che precede l'ingresso in noviziato*, Vita Consacrata 18 (1982) 318.

Jeżeli przełożony ma wątpliwości co do stopnia dojrzałości kandydata, może skonsultować się z psychologiem, jednak powinno to nastąpić dopiero po dłuższym okresie próby, aby specjalista mógł postawić diagnozę w oparciu o wystarczający materiał pochodzący z obserwacji⁷⁹.

4.3. Dojrzałość chrześcijańska

Dojrzałość chrześcijańska opiera się na dojrzałości ludzkiej. Przed rozpoczęciem nowicjatu kandydaci muszą spotkać Chrystusa, który powołuje ich do życia Jemu poświęconego. Powinni nauczyć się szukania Go w Słowie Bożym, modlitwie, sakramentach. Oznaką dojrzałości chrześcijańskiej będzie między innymi gotowość do podejmowania wymagań ascetycznych wypływająca z życia wiary. Młodzi ludzie oczekują zachęty do podejmowania wymagań świętości na etapie ich powołania. Jeśli okaże się, że nie przeszli wszystkich etapów inicjacji chrześcijańskiej i brak im doświadczenia życia chrześcijańskiego, powinni w ramach przygotowania uzupełnić podstawową formację chrześcijańską na poziomie Katechizmu⁸⁰.

Bisigniano definiuje dojrzałość duchową, chrześcijańską kandydata jako pewne napięcie wewnętrzne w pokoju i miłości, skierowane ku pełnemu poświęceniu się Bogu i bliźnim, w wyniku czego kandydat jest otwarty na działanie Ducha Świętego, powoli odkrywa rady ewangeliczne i żyje nimi w sposób właściwy dla danego instytutu⁸¹.

4.4. Zdrowie fizyczne i psychiczne

Kandydatów, których Bóg powołuje do życia konsekrowanego, obdarza niezbędnymi łaskami, predyspozycjami psychicznymi, fi-

---

⁷⁹ RC 11 III.

⁸⁰ RC 4; II. 11. I; PI 43; RNCH nr 18: „Młodzi potrzebują zachęty do podejmowania wysokich ideałów radykalnego pójścia za Chrystusem i do przyjęcia głębokich wymagań świętości, w perspektywie powołania, które ich przerasta i może przewyższa początkowy zamiar, który ich pchnął do wstąpienia do danego instytutu. Dlatego też formacja będzie musiała charakteryzować się *inicjacją w radykalne pójście za Chrystusem*”. B. G o y a, *Formazione integrale alla vita consacrata alla luce della esortazione post-sinodale*, Bologna 1997, s. 196; L. I r i a r t e, *Dare un sostegno al cammino vocazionale*, Informations SCRIS 20/1 (1994) 97; G. A c c o r n e r o, *La formazione alla vita religiosa negli istituti femminili di voti semplici secondo la legislazione postconciliare*. Estratto di tesi di dottorato. Università Pontificia Salesiana, Roma 1980, s. 102

⁸¹ S. B i s i g n i a n o, *Pastorale delle vocazioni e formazione alla vita religiosa*, Frascata 1980, s. 116.

zycznymi, intelektualnymi oraz aktami woli odpowiednimi do życia w danym stanie⁸². Jeśli ktoś nie odznacza się odpowiednim zdrowiem fizycznym czy psychicznym, nawet gdyby miał najlepsze intencje, nie jest powołany przez Boga⁸³.

Obecnie problem stanowią choroby psychiczne, które wielokrotnie ujawniają się po 30 roku życia, a więc już po wstąpieniu kandydata do instytutu. Pewne choroby psychiczne utrudniają prowadzenie życia wspólnego, a cierpiący na nie paraliżują życie wspólne, ponieważ nie są w stanie go prowadzić. Poza tym prawie wszystkie patologie o charakterze psychicznym nasilają się i stają się jeszcze trudniejsze w życiu wspólnym. Stąd tak istotna jest obserwacja kandydatów przez osoby odpowiedzialne za ich przygotowanie, ponieważ pewne symptomy mającej się ujawnić w późniejszym okresie choroby psychicznej można zaobserwować już wówczas. Powinno się zwracać uwagę na stosunek kandydatów do swego ciała, do żywności i do pracy, a zauważone nieprawidłowości należy starannie badać i ewentualnie leczyć. W większości podobnych przypadków kandydaci nie powinni być dopuszczani do nowicjatu⁸⁴.

4.5. Zdolność do życia we wspólnocie

Zdolność kandydatów do życia we wspólnocie zakonnej zostanie w zasadzie zweryfikowana dopiero po rozpoczęciu przez nich w pełni życia zakonnego w nowicjacie, jednak już w postulacie powinno się wziąć pod uwagę ten wymiar życia zakonnego. Dlatego należy poznać charakter kandydata, sprawdzić jego zdolność do utrzymywania relacji braterskich, koegzystencji w grupie. Jeżeli kandydaci poznają się przed wejściem do nowicjatu, oszczędzi to cennego czasu nowicjatu na dostosowanie się do nowej grupy⁸⁵.

Osoby, którym brak predyspozycji do życia wspólnotowego, stają się w późniejszych etapach formacji zakonnej ciężarem dla siebie

---

⁸² R. B e r n i n i, *La vita consacrata. Principi fondamentali di Teologia e di Spiritualità*, Roma 1993⁴, s. 161.

⁸³ L. I r i a r t e, *Dare un sostegno al cammino vocazionale*, Informations SCRIS 20/1 (1994) 97.

⁸⁴ E. B i a n c h i, *Formazione umana e cristiana nella vita religiosa*, Consacrazione e Servizio 51/7-8 (2002) 61; L. I r i a r t e, *Dare un sostegno al cammino vocazionale*, Informations SCRIS 20/1 (1994) 101.

⁸⁵ B. G o y a, *Formazione integrale alla vita consacrata alla luce della esortazione post-sinodale*, Bologna 1997, s. 199.

samych i pozostałych członków wspólnoty⁸⁶. Stąd kandydatów powinno się poinformować o istnieniu możliwości poświęcenia swego życia Bogu bez obowiązku życia we wspólnocie⁸⁷.

Wobec kandydata lub kandydatów odbywających przygotowanie w jednej ze wspólnot instytutu wymagany jest właściwy stosunek członków tej wspólnoty. Zdarza się – zwłaszcza we wspólnotach klauzurowych – że gdy po wielu latach braku nowych powołań pojawia się kandydatka, jest ona rozpieszczana, ustępuje się jej i schlebia. Jeżeli nie zostanie skierowana do nowicjatu wspólnego dla różnych klasztorów albo nie otrzyma wymagającej mistrzyni, powoli uwierzy, że kieruje się właściwym duchem Ewangelii i jest doskonalsza od innych członków wspólnoty. Mając takie przekonanie, może wciąż stwarzać problemy albo zwyczajnie odejść⁸⁸.

Są też wspólnoty, które otrzymują kandydatów o wysokiej świadomości swego powołania. Aby tak się działo każda wspólnota lokalna lub prowincjalna powinna odpowiedzieć na pytanie, jaki obraz życia konsekrowanego i własnego charyzmatu oferuje kandydatom, szczególnie w tym, co dotyczy fundamentalnych wartości ewangelicznych takich jak: modlitwa, życie braterskie, ewangeliczny styl kierowania wspólnotą oraz posłuszeństwo, ubóstwo i dynamizm apostołski. Wspólnota podejmująca te zagadnienia jest zdolna do przyciągania kandydatów i spełniania ich pragnienia życia doskonałego. Zaproszenie Jezusa: „chodźcie, a zobaczycie” pozostaje wciąż złotą regułą duszpasterstwa powołań⁸⁹. Przekazywanie młodym w sposób prawdziwy i prosty stylu życia instytutu wymaga wysiłku zakonników, stąd też potrzeba ciągłej odnowy, rewizji struktur wspólnoty. Nie można wychodzić z założenia, że młodzi ludzie muszą zawsze przyjąć i zaakceptować zastany sposób życia⁹⁰. Relacje panujące między członkami wspólnoty, a w szczególności styl odniesień pomiędzy przełożonymi i podwładnymi są codzien-

---

⁸⁶ L. Iriarte, *Dare un sostegno al cammino vocazionale*, Informations SCRIS 20/1 (1994) 101.

⁸⁷ Kan. 607 §2 KPK/1983; PI 43.

⁸⁸ L. Iriarte, *Dare un sostegno al cammino vocazionale*, Informations SCRIS 20/1 (1994) 100.

⁸⁹ J 1,39; Vcon 64.

⁹⁰ L. Iriarte, *Dare un sostegno al cammino vocazionale*, Informations SCRIS 20/1 (1994) 99; RNCH 16.

nym sprawdzianem, na ile ewangeliczne ideały stają się rzeczywistością życia zakonnego⁹¹.

4.6. Odpowiedź kandydata

Rozpoznanie przez kandydata własnego powołania, zwłaszcza tego w sensie teologicznym, a także udzielenie sobie na nie ostatecznej odpowiedzi, jest często trudnym zadaniem. Kandydat winien tu postępować z pokorą, dyspozycyjnością, prosząc o światło Chrystusa i pomoc innych osób. Pewną sugestią i radę może stanowić dekret soborowy o posłudze i życiu prezbiterów *Presbyterorum ordinis*, gdzie w numerze 11 wyjaśnia się, że głos powołania nie dochodzi do powoływanego w sposób nadzwyczajny, lecz należy go odczytywać i oceniać na podstawie pilnie obserwowanych znaków, dzięki którym wola Boga staje się zrozumiałą dla poszczególnych chrześcijan⁹². Poza tym – jak stwierdza papież Paweł VI – głos powołującego Pana wyraża się na dwa sposoby: jako wewnętrzny głos łaski, odczuwalny w głębi duszy, oraz zewnętrzny głos ludzki, głos kapłana, apostoła, głos hierarchii⁹³. Jeżeli kandydat rozpoznający swe powołanie jest osobą zdrową fizycznie, psychicznie i moralnie oraz nie zach-

⁹¹ A. Orczykowski, *Priorytety apostołskie instytutów życia konsekrowanego w Polsce na początku nowego Tysiąclecia*, w: J. Wroceński, B. Szewczul, A. Orczykowski (red.), *Semel Deo dedicatum non est ad usus humanos ulterius transferendum. Księga Pamiątkowa dedykowana ks. prof. dr. hab. Julianowi Kalowskiemu MIC z okazji siedemdziesiątej rocznicy urodzin*, Warszawa 2004, s. 241.

⁹² *Dekret o posłudze i życiu prezbiterów «Presbyterorum ordinis»* (odtąd: PO), w: Sobór Watykański II, konstytucje, dekryty, deklaracje. Tekst polski. Nowe tłumaczenie, Poznań 2002, s. 478-508, nr 11: „Rodzice i nauczyciele, a także wszyscy ci, do których w jakikolwiek sposób należy wychowanie dzieci i młodzieży, tak ich winni kształcić, by znając troskę Pana o swoją trzodę i mając na uwadze potrzeby Kościoła, razem z prorokiem wielkodusznie byli gotowi odpowiedzieć wołającemu Panu: „Oto ja, poslij mnie” (Iz 6, 8). Żadną miarą nie należy jednak oczekiwać, by ten głos wołającego Pana miał dojść do uszu przyszłego prezbitera w jakiś nadzwyczajny sposób. Należy go bowiem pojąć i osądzić raczej na podstawie znaków, przez które wola Boża codziennie staje się wiadoma roztropnym chrześcijanom; znaki te prezbiterzy powinni uważnie obserwować”.

⁹³ P a w e ł VI, Przemówienie z dnia 5 maja 1965: *L'Osservatore Romano*, 6 maja 1965, s. 1: „Głos wołającego Boga wyraża się na dwa różne sposoby, cudowne i zbieżne. Jeden wewnętrzny, głos łaski, Ducha Świętego, ten niewypowiedziany urok wewnętrzny, wywołany w niezbadanych głębinach duszy ludzkiej przez potężny i „milczący głos” Pana; inny, zewnętrzny, ludzki, odczuwalny, społeczny, prawny, konkretny, głos kompetentnego sługi Słowa Bożego, głos Apostoła, głos Hierarchii, niezbędny instrument, ustanowiony i chciany przez Chrystusa, jako środek, którego zadaniem jest przełożyć na język zrozumiały orędzie Słowa i Bożego przykazania. Tak ze św. Pawłem uczy nauka katolicka: „Jak posłyszają, jeśli im nikt nie głosi [...] Wiara ze słuchania” (Rz 10, 14 i 17).

dzą żadne przeszkody wynikające z prawa kanonicznego, ponadto odznacza się on właściwą intencją oraz dobrą wolą, nie musi długo zastanawiać się i radzić, żeby wejść na drogę rad ewangelicznych, ponieważ długie spekulacje i analiza konieczne są w sprawach problematycznych i niepewnych a nie w wiadomych i pewnych⁹⁴.

Wejście na drogę naśladowania Chrystusa implikuje zdecydowany, wolny i odpowiedzialny wybór, który jest znakiem niezależnej dojrzałości kandydata⁹⁵.

Zakończenie

Wymagania stawiane kandydatom w trakcie przygotowania przed przyjęciem do instytutu życia konsekrowanego właściwie nie zmieniły się na przestrzeni ostatnich trzydziestu lat. Instrukcja *Potissimum institutioni* (1990 r.) dotycząca m.in. tej kwestii zaznacza na wstępie, że zasady zamieszczone w instrukcji *Renovationis causam* wydanej 20 lat wcześniej wciąż obowiązują. Kodeks Prawa Kanonicznego Jana Pawła II ogłoszony w międzyczasie zawierający ogólną normę o konieczności odpowiedniego przygotowania kandydatów przed przyjęciem do instytutu, wśród warunków ważności przyjęcia kandydatów do nowicjatu oraz innych stawianych im wymagań nie formułuje nowych.

Wydaje się, że największe zmiany w *odpowiednim* przygotowaniu kandydatów do nowicjatu wynikają nie ze zmiany prawa, lecz na skutek nowej kondycji młodzieży, coraz trudniej bowiem o młodzież dojrzałą, odznaczającą się wiernością raz podjętej decyzji, kierującą się właściwą intencją w wyborze drogi życia. Stąd konieczność zwrócenia jeszcze większej uwagi w czasie przygotowania na dojrzałość ludzką i chrześcijańską kandydatów, nie należy natomiast poddawać ich formacji zakonnej właściwej nowicjuszom.

Autorzy piszący o postulacie stwierdzają, że istnieje ścisła zależność między przygotowaniem do nowicjatu a wytrwaniem w instytucie, mierzona liczbą odejść profesów czasowych, szczególnie tuż przed profesją wieczystą⁹⁶. Duża liczba odejść z instytutu także na

---

⁹⁴ Summa Theol., II-II, q. 189, a. 10.

⁹⁵ Pina del Core, *Quale formazione per le giovani di oggi?*, Consacrazione e Servizio 51/7-8 (2002) 97.

⁹⁶ B. Goya, *Formazione integrale alla vita consacrata alla luce della esortazione post-sinodale*, Bologna 1997, s. 194.

etapie nowicjatu wskazuje, że w czasie postulatu nie udzielono kandydatom wystarczającej pomocy w rozpoznaniu ich powołania⁹⁷. Jak więc powinno się przeprowadzać *odpowiednie* przygotowanie? Z pewnością trzeba wziąć pod uwagę wszystkie wskazania wyżej wymienione, jednak należy zauważyć, że nie ma jednolitego sposobu przygotowania kandydatów do instytutu. Droga tworzy się podczas wędrówki. Stąd zarówno kandydaci, jak i osoby odpowiedzialne za nich powinni podjąć z ochotą i zamiłowaniem poszukiwanie, którego źródłem jest obowiązek uważnego słuchania rzeczywistości w świetle Ducha Świętego. Należy też być ciągle nastawionym na ciągle rozeznawanie⁹⁸.

Po entuzjazmie pierwszego spotkania z Chrystusem, który powołuje kandydatów do instytutu, następuje czas cierpliwego, codziennego trudu budującego przyjaźń z Bogiem⁹⁹.

Il dovere di adeguata preparazione dei candidati prima dell'ammissione al noviziato

Le esigenze verso i candidati al noviziato non si cambiano da quasi 30 anni. Istruzione sulla formazione religiosa *Potissimum institutioni* (1990) e il Codice del Diritto Canonico (1983) ripetono quello che dice l'istruzione *Renovationis causam* (1969) per quando riguarda i candidati. Sembra che il più grande cambiamento riguardi gli stessi giovani. È sempre più difficile trovare dei candidati con un sufficiente grado di maturità umana e cristiana, consapevoli della loro vocazione alla vita consacrata, fedeli a questa chiamata. Per prepararli bene al noviziato non esiste l'unica e chiara strada. Certo, bisogna prendere in considerazione le esigenze nominate in questo articolo cioè: la giusta intenzione di abbracciare la vita consacrata in un istituto religioso, il grado di maturità umana e cristiana, l'equilibrio dell'affettività, la salute fisica e psichica, la capacità di vivere in comunità, però la strada giusta si apre camminando. Sia candidati sia che i responsabili per loro devono con passione e pazienza ascoltare la voce dello Spirito Santo nella vita quotidiana per riconoscere la vocazione dei giovani.

---

⁹⁷ E. B i a n c h i, *Formazione umana e cristiana nella vita religiosa*, Consacrazione e Servizio 51/7-8 (2002) 57.

⁹⁸ Pina del C o r e, *Quale formazione per le giovani di oggi?*, Consacrazione e Servizio 51/7-8 (2002) 105.

⁹⁹ Vcon. 64.